

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2020

Čisté nebe o.p.s.

...tady žiji, miluji a dýchám!!!

OBSAH

Úvodní slovo	3
Základní informace o organizaci	4
Aktivity v roce 2020	5
Ostatní zajímavosti a informace	14
Hospodaření	19

ÚVODNÍ SLOVO

Vážení příznivci čistého ovzduší,

ohlížíme se zpět na kalendářní rok 2020 a díváme se, kam se posunulo ovzduší na Ostravsku, a co jsme pro to udělali. Celý rok je samozřejmě poznamenán epidemií, která omezila činnosti ve veřejném prostoru a ztížila i řadu jiných aktivit. Neumožnila nám tedy bavit se na smogovém dýchánku, za což se všem příznivcům omlouváme. Dokázali jsme však - navzdory COVIDu - připravit nejednu akci.

Co se týká ovzduší na Ostravsku - to se určitě nezhoršuje, dokonce se možná v některých momentech mírně zlepšuje. Ovzduší na Ostravsku bude vždy záviset na průběhu počasí. Zejména v zimních měsících nelze smogové situace odstranit žádnými jednoduchými postupy, vlastně jediná možnost je úplně zabránit emisím znečišťujících látek do ovzduší - v Polsku :-). Přestože přeshraniční přesun znečištění mezi Českou republikou a Polskem je v oblasti Ostravska zhruba stejný oběma směry, v citlivém zimním období je to ale tak, že severní proudění k nám přináší silně znečištěný vzduch z Polska. Bohužel na polskou stranu máme jako republika v tomto zanedbatelný vliv, naštěstí ale i tam se veřejná nálada mění.

JAN KOZINA

předseda správní rady
Čisté nebe o.p.s.

ZÁKLADNÍ INFORMACE O ORGANIZACI

Čisté nebe o.p.s.

Obránců míru 237/35, 703 00 Ostrava

IČ: 28642996

Číslo účtu: 43-8475580287/0100

Datová schránka: kzh2yjh

info@cistenebe.cz

www.cistenebe.cz | www.facebook.com/cistenebe

Vznik: 23. 12. 2010

Registrace: obchodní rejstřík, Krajský soud Ostrava, sp. zn. O 297

NAŠE POSLÁNÍ:

Posláním Čistého nebe je šířit komplexní informace o problematice znečištěného ovzduší a budovat tak v lidech a zejména politikách společenskou odpovědnost za naše životní prostředí.

NAŠE VIZE:

V oblasti znečištěného ovzduší Ostravska být sjednocující a aktivizující platformou všech zúčastněných stran při hledání jejich rozumného soužití s cílem zvýšení kvality života.

LIDÉ

SPRÁVNÍ RADA

Jan Kozina

Kamila Smutná

Andreas Triandafilu

DOZORČÍ RADA

Ivo Kvasnička

Markéta Ubíková

Lubomír Noga

ŘEDITELKA

Nela Vachtarčíková

AKTIVITY V ROCE 2020

I. Environmentální setkání

Začátkem roku 2020 jsme byli pozváni na Environmentální setkání, které organizovala firma Slamka Consulting, s.r.o.. Environmentální setkání se konalo 31. 1. v Gymnáziu Josefa Božka v Českém Těšině. Na tomto setkání vystoupila ředitelka Čistého nebe, Nela Vachtarčíková. Představila naši společnost a aktivity, kterým se věnujeme. Dále seznámila účastníky se základními body problematiky znečištění ovzduší - tedy jak takové znečištění vzniká, jaké škodlivé látky se ve znečištěném ovzduší nacházejí a jak škodí našemu zdraví, a v neposlední řadě také co dělat pro to, abychom snižovali koncentrace znečišťujících látek v ovzduší.

Na setkání vystoupil také zástupce společnosti Slamka Consulting, který představil jejich nová čidla pro měření kvality ovzduší Perfect Air, a zástupce společnosti EdLab, který představil jejich měřicí sadu pro školy. V rámci tohoto setkání byli vyhlášeni vítězové 1. ročníku soutěže "Škola pro planetu, aneb co jste letos udělali pro životní prostředí".

II. Diskuze "Ekologické problémy Ostravy"

Mladí zelení Ostravsko uspořádali 26. 2. panelovou diskuzi, která byla zaměřená na téma ekologických problémů Ostravska, především se soustředila na ovzduší, rozšíření spalovny nebezpečného odpadu a dopravy. Této diskuze se účastnil Michal Feller – koordinátor Hnutí DUHA Ostrava a zástupce občanské iniciativy Dýchám v Ostravě, a ředitelka Čistého nebe, Nela Vachtarčíková.

III. Projekt Zelené centrum Třanovice

V roce 2020 jsme byli partnery projektu "Zelené centrum Třanovice", jehož hlavním realizátorem byla Škola obnovy venkova v Třanovicích (ŠOV), a který byl podpořen Moravskoslezským krajem. Cílem projektu bylo rozšíření stávajícího portfolia témat environmentální výchovy a udržitelného rozvoje ŠOV mimo jiné také o téma znečištění ovzduší. Čisté nebe tedy realizovalo zaškolení lektorů ŠOV do problematiky znečištění ovzduší a vzdělávací seminář pro veřejnost. V rámci tohoto projektu obec Třanovice pořídila senzor pro měření kvality ovzduší.

IIIa. Seminář "Co je znečištění ovzduší?"

Seminář "Co je znečištění ovzduší?" měl být původně prvním ze série tří na sebe navazujících seminářů, avšak kvůli koronavirové krizi nebylo možné další semináře realizovat. První seminář byl zaměřen na představení naší organizace a našich aktivit, dále potom seznámil účastníky se základními body problematiky znečištění ovzduší.

Bavili jsme se o základních zdrojích znečištění se zaměřením na zdroje, které se vyskytují v malých obcích - především tedy na lokální topeniště a spalování biomasy. Dále byli účastníci seznámeni s látkami, které se ve znečištěném ovzduší nacházejí - jak se jmenují, co jsou vlastně zač a jak působí na lidský organismus či životní prostředí.

Navazující seminář měl prohloubit znalosti veřejnosti v oblasti vzniku znečištění ovzduší a dále je seznámit s metodami monitoringu kvality ovzduší (se zaměřením na technologii, která byla pořízena v obci Třanovice), možnostmi snižování znečištění ovzduší a jeho prevencí.

IIIb. Video "Znečištění ovzduší"

Jako náhradu za semináře, které se bohužel nemohly uskutečnit, jsme vytvořili edukační video. Video je rozděleno do následujících kapitol:

1. zdroje znečištění,
2. znečišťující látky,
3. vliv na zdraví,
4. měření kvality ovzduší,
5. co (ne)dělat při zhoršené kvalitě ovzduší,
6. jak předcházet znečištění ovzduší.

[Video je umístěno na YouTube kanále Čistého nebe,](#)
[kde jej můžete shlédnout.](#)

IV. Nové webové stránky

V červnu 2020 jsme se konečně dočkali zbrusu nových webových stránek. Mají čistý a moderní design a přehledně nabízejí informace o naší činnosti či o základních bodech problematiky znečištění ovzduší. Za jejich realizaci velmi děkujeme společnosti ISSA.

V. Žádost společnosti TAMEH o změnu integrovaného povolení

Společnost TAMEH Czech s.r.o. (kde má 50/50 podíl Arcelor Mittal a polská firma Tauron) provozující velkou uhelnou elektrárnu požádala o změnu integrovaného povolení, v rámci které žádá o výjimku z přísnějšího emisního limitu pro NO_x, který začne platit od srpna 2021. Podle Integrovaného registru znečišťování životního prostředí (IRZ) bylo zařízení provozované společností TAMEH v roce 2018 čtvrtým největším zdrojem emisí NO_x v Moravskoslezském kraji a 13. největším zdrojem NO_x v celé České republice.

Čisté nebe a Frank Bold byli jediná, kdo s požadovanou výjimkou nesouhlasili a zaslali k žádosti nesouhlasné vyjádření. 11. června proběhlo ústní jednání, kde jsme vznesli naše námítky, a kde se nakonec proti požadované výjimce ohradilo i Statutární město Ostrava. 16. července 2020 vydal krajský úřad rozhodnutí.

Společnosti TAMEH byla nakonec udělena výjimka z emisních limitů pro oxidy dusíku. Výjimka sice byla udělena na požadovanou dobu, tedy 8 let, dobrou zprávou však je to, že stanovené emisní limity jsou nižší, než společnost požadovala (společnost požadovala povolení pro 200 mg/m³, přičemž zákonný limit je 150 mg/m³), a byl stanoven harmonogram jejich postupného snižování. Rozhodnutí Krajského úřadu však obsahuje důležitý precedent. Úřad zde výslovně uvedl, že podmínky pro výjimku jsou zpřísněny z důvodu vzniku sekundárních částic PM, které vznikají z emisí oxidů dusíku. To je ve správní praxi zcela ojedinělé rozhodnutí, neboť úřady doposud sekundární částice vůbec nebraly na vědomí.

VI. Mezinárodní den čistého vzduchu pro modré nebe

Datum 7. 9. bylo určeno jako Mezinárodní den čistého vzduchu pro modré nebe - [International Day of Clean Air for Blue Skies](#).

Čisté nebe si ve spojení s Extention Rebellion k tomuto dni připravilo program pro rodiny s dětmi, ale i pro širokou veřejnost. Pro děti byly připravené dílničky, kde si mohly vyrobit lapač vzdušných nečistot nebo se podívat ukázce smogu bezpečně uzavřeného v akváriu. Později následovala krátká přednáška na téma znečištění ovzduší doplněná o diskusi.

A protože dechem život začíná i končí, na závěr jsme si mohli všichni společně zacvičit jógu se zaměřením na dýchací techniky, kterou provázela zkušená lektorka.

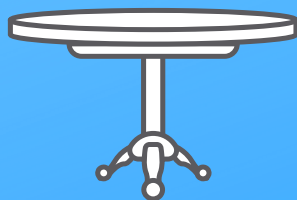

VII. Kulatý stůl

Svaz průmyslu a dopravy České republiky uspořádal 17. 9. v budově Podnikatelského inkubátoru VŠB Kulatý stůl s tématem vlivu průmyslu na znečištění ovzduší v Moravskoslezském kraji. U kulatého stolu se sešli zástupci ocelářství, průmyslu, odborníků na ekologii a ekologických organizací. Čisté nebe bylo ke stolu přizváno jakožto zástupce ekologické organizace. Mluvílo se o investicích do ekologizace průmyslu, benzo[a]pyrenu a řešily se také výhledy do budoucna.

Na akci přednášel Ing. Jiří Horák, Ph.D. svou studii "Porovnání emisí benzo[a]pyrenu z jednotlivých kategorií zdrojů pro ČR, MSK a části Ostravska v okolí hutního podniku", dále potom Ing. Radim Seibert studii "Měření a analýza znečištění ovzduší v rámci projektu TA ČR" a v neposlední řadě Mgr. Ondřej Vlček "Studie PZKO: zdroje znečištění ovzduší".

Některé prezentované studie poukazovaly na snižující se význam průmyslu na znečištění ovzduší.

VIII. Předvolební debata

22. září 2020 jsme ve spolupráci s Hnutím DUHA pořádali předvolební debatu na téma životní prostředí. Pozvání na debatu přijali tito hosté:

Petr Kajnar (ČSSD), Ivo Vondrák (ANO 2011), Zuzana Klusová (Pirátská strana), Ondřej Syrovátka (koalice STAN, ZELENÍ a NEZÁVISLÍ), Ivan Strachoň (KSČM), Bohuslav Niemiec (KDU-ČSL). Debatou provázel moderátor Jan Lenart z Ostravské univerzity. V rámci diskuse byly probírány tyto okruhy:

1. Ovzduší – PZKO, spalovna v Ostravě, doprava
2. Doprava – hluk, nárůst, stav železniční dopravy
3. Konec OKD
4. Energetická koncepce kraje
5. Splavnění Odry do Ostravy
6. Kůrovcová kalamita, sucho a voda
7. EVVO vs. COVID
8. Overtourismus

Vzhledem k epidemiologickým opatřením jsme debatu živě streamovali na [našem Facebooku](#), kde také naleznete [uložený záznam](#).

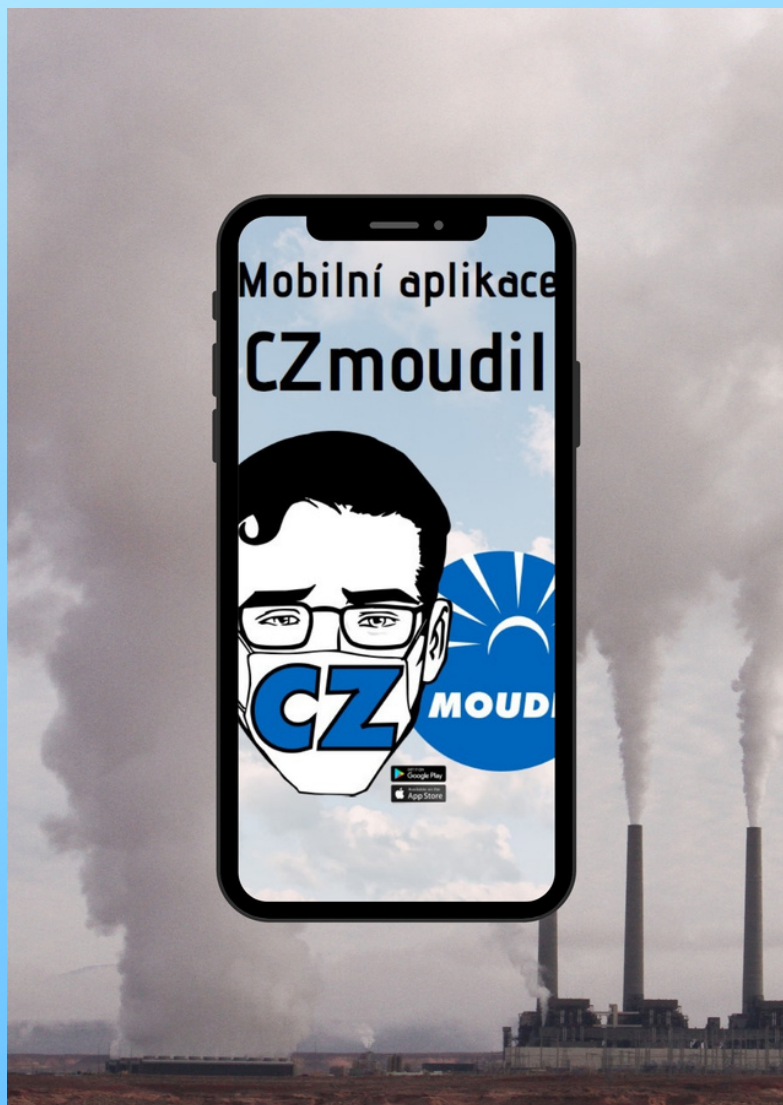

IX. Aplikace CZmoudil

19. 11. jsme spustili novou aplikaci CZmoudil. Touto aplikací jsme navázali na náš úspěšný první projekt Čistý komín, ve kterém uživatelé přidávali fotografie zřetelně znečišťujících lokálních topenišť. V průběhu sedmi let uživatelé přidávali do původní aplikace Čistý komín stovky komínů ročně a setkala se s ohlasem například u starostů, odborů životního prostředí, ale i u obyvatel obcí.

Novou mobilní aplikaci CZmoudil jsme dali lidem nástroj, kterým mohou poukázat na chronické znečišťovatele. Umožňuje tak například starostům nebo úředníkům odebírat měsíční souhrn z dané oblasti, který jim řekne, zda v jejich okolí přibyli noví čmoudilové. Obdobné je to i v případě průmyslových zdrojů, kdy lidé konečně dostali nástroj pro zveřejňování častých úniků u určitých podniků nebo provozů. Fotografie přidané do interaktivní mapy mohou následně sloužit jako podklad pro zahájení dalších kroků.

Projekt CZmoudil byl realizován s finanční podporou statutárního města Ostrava.

OSTRAVA!!!

X. Clean Air 2

Koncem roku 2019 skončil i náš dvouletý mezinárodní projekt Clean Air, během kterého jsme spolu s partnery z Polska, Slovenska, Rumunska a Španělska vytvořili vzdělávací materiály o znečištění ovzduší pro žáky základních a středních škol. V prosinci 2020 odstartovalo pokračování tohoto projektu - Clean Air 2 „Interaktivní hra Clean air jako nástroj pro čisté životní prostředí“. Výsledkem tohoto projektu bude vytvoření vzdělávací hry na téma znečištění ovzduší pro žáky základních škol. Cílem projektu Clean Air 2 je zvýšit povědomí o problému znečištění ovzduší, jeho příčinách, zdravotních dopadech a možných řešeních, která mohou obyvatelé přijmout za účelem zmírnění problému a snížení místního znečištění ovzduší. Projektu se účastní 7 organizací z celé Evropy:

- ☛ Krakowski Alarm Smogowy z Polska (koordinátor projektu)
 - ☛ Stowarzyszenie ARID z Polska
 - ☛ Centrul Pentru Promovarea Invatarii Permanente z Rumunska
 - ☛ Diputación de Granada ze Španělska
 - ☛ New Edu ze Slovenska
 - ☛ KTU Kauno technologijos universitetas/Kaunas University of Technology z Litvy
- Projekt je kofinancován Evropskou komisí a Erasmus plus programem.

XI. Nová posila Čistého nebe

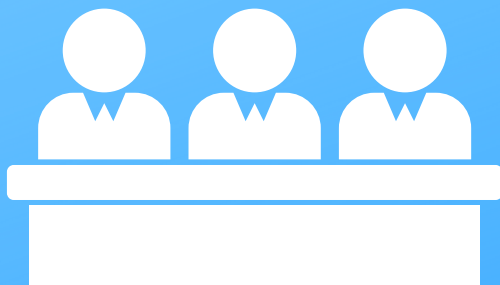
V návaznosti na nový projekt jsme do Čistého nebe přijali novou posilu - je jím Ondřej Daněk. Ondřej se stal novým projektovým manažerem, má na starosti realizaci projektu Clean Air, správu sociálních sítí (Facebook, Instagram) a vyhledávání nových projektových příležitostí.

XII. Městská komise ŽP rady města Ostrava

I v roce 2020 jsme měli svého zástupce v Komisi životního prostředí rady města Ostrava a aktivně jsme se účastnili jejich jednání. V rámci Komise jsme také podali připomínky k návrhu Plánu zlepšování kvality ovzduší pro aglomeraci (PZKO) Ostrava / Karviná / Frýdek-Místek (CZ08A).

Na základě našich připomínek byl mimo jiné do PZKO zařazen (byť jen okrajově) benzen jakožto problematická látka v dané aglomeraci. Dále jsme připomínkovali absenci detailnějšího popisu opatření vydaných v PZKO. S touto připomínkou sice Ministerstvo životního prostředí souhlasilo, nicméně uvedlo, že detaily opatření mají být na uvážení příslušného gestora, proto nemohou být součástí PZKO. Domníváme se však, že absence konkrétnějších specifikací opatření činí daná opatření jen velmi vágní.

OSTATNÍ ZAJÍMAVOSTI A INFORMACE

I. Zhodnocení kvality ovzduší za posledních 7 let

V roce 2013 jsme se na rok 2020 dívali jako na hodně vzdálenou budoucnost a doufali v čisté nebe nad Ostravou. Jak hodnotí posledních 7 let předseda správní rady Čistého nebe Jan Kozina?

"Jednou větou – jako mírný pokrok pod mezemi zákona. Na městě i v kraji naštěstí již dnes oproti minulosti rozhodují lidé, kteří problém vnímají a snaží se jej řešit. A mírné zlepšení je i v tom hlavním – v míře znečištění prachem.

V tom rozhodujícím místě – ve vládě a na Ministerstvu životního prostředí – ale jenom přešlapujeme. Co můžeme chtít po vládě, která řeší technické problémy typu superhrubé mzdy, takže na ovzduší nikdy nedojde (jenom vláda může jednat třeba s Polskem, které ostravské ovzduší v zimě hodně negativně ovlivňuje). Co můžeme chtít po ministerstvu, které vede ex-ředitel velké znečišťující továrny. Za většinu dobrého vděčíme EU, typicky dotace na výměnu domácích kotlů.

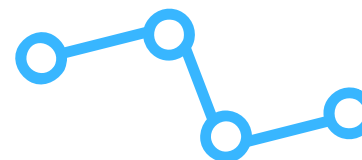
Důležitý je tlak veřejnosti, obyvatel Ostravska. I díky němu klíčoví průmysloví znečišťovatelé zavedli řadu opatření na snížení emisí.

Na rozdíl třeba od polských hutí, které se dnes ale i díky tomu zavírají. Což sice přinese snížení emisí, ale také ztráty zaměstnání, know-how a výkonu ekonomiky.

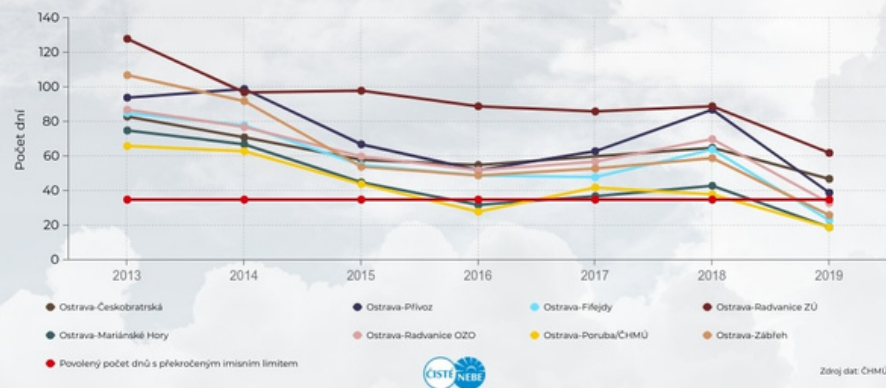
A to nechceme."

Jak vypadá situace, když se podíváme na oficiální data ČHMÚ?

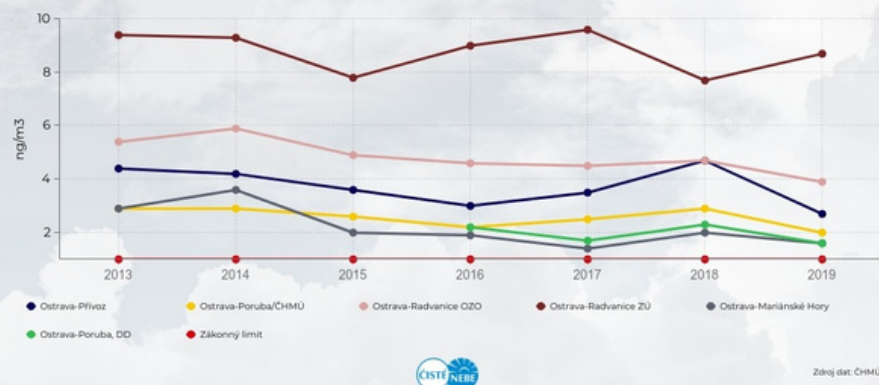
Od roku 2013 dochází k pozvolnému snižování znečištění ovzduší, stále však nemáme ono čisté nebe nad Ostravou. Prachové částice (především PM2.5, které mají značný vliv na zdraví lidí) stále zůstávají problémem. Hlavní nebezpečí představuje benzo[a]pyren, jehož hodnoty několikanásobně překračují povolené imisní limity. Klasickými zdroji benzo[a]pyrenu jsou koksovy a lokální topeniště. Pozornosti by neměl uniknout ani benzen, jehož hodnoty (především na měřicí stanici v Přívoze) se pohybují nebezpečně blízko imisního limitu. Nutno podotknout, že na koncentrace znečišťujících látek má velký vliv počasí – především teploty v zimě.

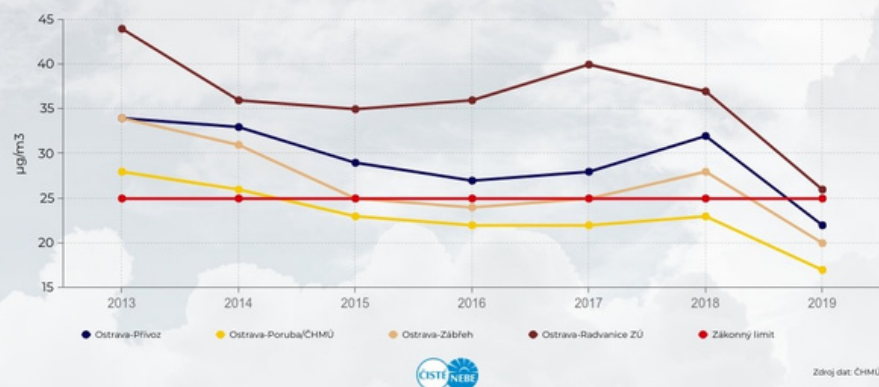
Počet dní s překročeným 24hodinovým imisním limitem PM10 2013-2020

Roční průměrné koncentrace benzo[a]pyrenu 2013-2020

Roční průměrné koncentrace PM2.5 2013-2020

II. Ovzduší v době koronaviru

Jak opatření proti šířícímu se koronaviru ovlivňovala kvalitu ovzduší? Z dat uvedených Evropskou agenturou pro životní prostředí vyplývá, že koncentrace oxidu dusičitého klesla nejvíce během první fáze karanténních opatření a to především na jihu Evropy (o 40 až 50 %).

V červenci a srpnu byly pak podle dat koncentrace NO₂ stále o 10 až 20 % nižší než před vypuknutím pandemie. Průměrná koncentrace NO_x byla v roce 2020 v porovnání s pětiletým průměrem nízká. V topném období byly však naměřeny naopak vyšší hodnoty PM₁₀, což může mimo jiné souviset s vyšší intenzitou vytápění v důsledku setrvání obyvatelstva v domácím prostředí.

III. Heřmanické haldy

Již v roce 2019 jsme zabývali Heřmanickými haldami a tehdy aktuálním měřením kvality ovzduší v jejich okolí. Ačkoliv se znečištění nešíří do ovzduší a nezhoršuje kvalitu ovzduší, zápach je v okolí hald silný. Ke konci roku 2020 na haldách probíhalo bagrování "vzdušných stěn", což jsou předěly, které izolují hořící podzemí od oblasti, která ještě není ohněm zasažena. S tímto bagrováním byla spojena zvýšená prašnost.

Nebezpečí hořících hald spočívá především v tom, že se oheň pod zemským povrchem posouvá a mohl by se tak dostat i k oblasti, která je kontaminována toxickými odpady.

Na sanaci haldy již 15 let pracuje státní podnik Diamo. Ten vede spor s firmou Ostravská těžební, která postavila třídící linku přímo na haldě, o finanční narovnání.

IV. Čisté nebe v médiích

Vyjádření zakladatele Čistého nebe, Andrease Triandafilu, k rozptylovým podmínkám v zimě 2020:

[odkaz zde](#)

Vyjádření ředitelky Čistého nebe ke kvalitě ovzduší v době karantény:

 [odkaz zde](#)

Předseda správní rady Jan Kozina ve vysílání Dobrého rána k nové aplikaci CZmoudil:

 [odkaz zde](#)

... a ke znečištění ovzduší obecně:

 [odkaz zde](#)

HOSPODAŘENÍ

Výkaz zisku a ztráty k 31. 12. 2020 (v tis. Kč)

Náklady

Spotřebované nákupy a nakupované služby	254
Osobní náklady	65
Ostatní náklady	13
Poskytnuté příspěvky	7
Náklady celkem	339

Výnosy

Provozní dotace	160
Přijaté příspěvky	128
Tržby za vlastní výkony a za zboží	26
Výnosy celkem	314
Hospodářský výsledek před zdaněním	-25
Hospodářský výsledek po zdanění	-25

Rozvaha k 31.12.2020 (v tis. Kč)

Aktiva

Dlouhodobý majetek celkem	0
Krátkodobý majetek celkem	219
<i>Krátkodobý finanční majetek celkem</i>	<i>173</i>
<i>Jiná aktiva celkem</i>	<i>46</i>
Aktiva celkem	219

Pasiva

Vlastní zdroje celkem	112
<i>Výsledek hospodaření celkem</i>	<i>112</i>
Cizí zdroje celkem	107
<i>Krátkodobé závazky celkem</i>	<i>107</i>
Pasiva celkem	219

...tady žiji, miluji a dýchám!!!

2020